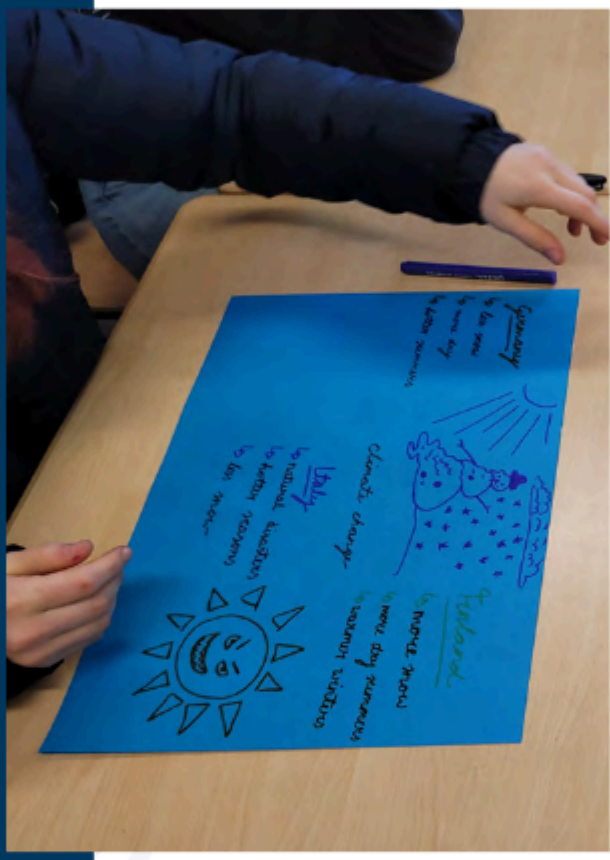
Γαλάζια Εκπαίδευση: Ενδυναμώνοντας Μαθητές & Μαθήτριες ώστε να γίνουν “Γαλάζιοι/ες Πρεσβευτές”

Από τα έργα BlueLightS, ProBleu & SHORE

Ενημερώσεις σχετικά με την Γαλάζια Εκπαίδευση: ποιος ειναι ο σκοπός και γιατί τώρα

Παρ’ ότι πρόσφατα στρατηγικά πλαίσια, όπως το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τους Ωκεανούς και η Στρατηγική της UNESCO για τη Βιώσιμη Εκπαίδευση, έχουν διατυπώσει με σαφήνεια την ανάγκη για Γαλάζια Εκπαίδευση, η εφαρμογή της σε ολόκληρη την Ευρώπη δεν είναι οριζόντια. Καθώς τα έργα BlueLightS, SHORE και ProBleu ολοκληρώνονται, η περίοδος που προηγείται του Συνεδρίου των Ηνωμένων Εθνών για τον Ωκεανό του 2027 (Ocean Decade Conference) αποτελεί ιδανική ευκαιρία για να εξεταστούν τα ευρήματά τους. Με βάση τα αποτελέσματά τους, τα τρία έργα συνδιαμορφώνουν μια επερχόμενη σειρά θεματικών ενημερωτικών άρθρων, προσφέροντας μια προσέγγιση μέσα από 3 οπτικές που αλληλοσυμπληρώνονται με στόχο την ευρύτερη ενσωμάτωση της Γαλάζιας Εκπαίδευσης. Η σειρά αυτή των άρθρων ξεκινά θέτοντας τα σχολεία στο επίκεντρο, αλλά ανοίγεται και προς την ευρύτερη κοινότητα, εξετάζοντας το πώς μπορούμε να οικοδομήσουμε τα δίκτυα υποστήριξης που απαιτούνται για τη συνέχιση αυτών των πρωτοβουλιών και πέρα από τα σχολικά σύνορα. Τέλος, τα ενημερωτικά άρθρα εξετάζουν το συστημικό επίπεδο, περιγράφοντας τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη μόνιμη ενσωμάτωση της Γαλάζιας Εκπαίδευσης στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα. Τα ενημερωτικά άρθρα δεν μπορούν να καλύψουν τα πάντα, φιλοδοξούν όμως να συμβάλλουν στον διάλογο για το πώς μπορεί να προσφερθεί Γαλάζια Εκπαίδευση που θα μας αλλάξει τον τρόπο που σκεφτόμαστε για το υδάτινο περιβάλλον.

Μαθητής από το Oriveden yhteiskoulu στη Φινλανδία, με χρηματοδότηση από το BlueLightS

Τα έργα BlueLightS, ProBleu και SHORE, που χρηματοδοτήθηκαν από την ΕΕ, στηρίζουν σχολεία σε ολόκληρη την Ευρώπη αλλά και πέρα από αυτήν, ώστε να εντάξουν τη Γαλάζια Εκπαίδευση στην καθημερινή μάθηση. Μέσα από πρακτικά εργαλεία, καθοδήγηση από ειδικούς και χρηματοδότηση σχολικών πρωτοβουλιών, ενδυναμώνουν τη νέα γενια ώστε να εξερευνά τα υδάτινα οικοσυστήματα, να συνδέει τη μάθηση με τοπικές προκλήσεις που σχετίζονται με το νερό και να αναλαμβάνει δράση για την προστασία των ωκεανών, των θαλασσών και των ποταμών μας. Μαζί, τα έργα συμβάλλουν στην Αποστολή της ΕΕ «**Αποκατάσταση των Ωκεανών και των Υδάτων μας έως το 2030**», βοηθώντας περισσότερα σχολεία να συμμετασχουν ενεργά στη διαμόρφωση ενός βιώσιμου μέλλοντος με γνώση και κατανόηση των υδάτων.

BlueLightS ProBleu SHORE

Ένα “μη ορατό” υδάτινο περιβάλλον

Η εκπαίδευση, τόσο η τυπική όσο και η μη τυπική, είναι ένα από τα ισχυρότερα εργαλεία που διαθέτουμε για να προωθήσουμε τις αλλαγές στη συμπεριφορά και την κοινωνία, οι οποίες είναι απαραίτητες για την ενδυνάμωση της επόμενης γενιάς. Ωστόσο, η «γαλάζια» διάσταση εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό “μη ορατό” θέμα στα εκπαιδευτικά μας συστήματα και στη δημόσια γνώση. Η αποσύνδεση είναι έντονη και αποτυπώνεται στην κατανόησή μας για τον ωκεανό: μελέτη του 2022 στην Ουαλία έδειξε ότι, ενώ το 84% των ανθρώπων θεωρεί σημαντική την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, το **40% πιστεύει ότι ο τρόπος ζωής του δεν έχει καμία επίδραση στη θάλασσα**. Αυτό το χάσμα ανάμεσα στην ανησυχία και την κατανόηση παρατηρείται παγκοσμίως και υπονομεύει την ικανότητά μας να αντιμετωπίσουμε την απώλεια βιοποικιλότητας, την κλιματική αλλαγή και τη ρύπανση.[1]

Το πρόβλημα ξεπερνά τις ατομικές συμπεριφορές· αποτελεί μέρος των εκπαιδευτικών μας συστημάτων. Το 2023, ο Ειδικός Απεσταλμένος του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για τους Ωκεανούς, **Peter Thomson, κάλεσε τα κράτη-μέλη να αντιμετωπίσουν την ανεπαρκή εκπροσώπηση θεμάτων που σχετίζονται με τους ωκεανούς στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών τους**. Τρία χρόνια αργότερα, η πρόοδος παραμένει αργή. Το περιεχόμενο σχετικά με τους ωκεανούς απουσιάζει σχεδόν πλήρως από το σουηδικό πρόγραμμα σπουδών. Στη Γαλλία, λιγότερο από το 1/4 των μαθησιακών στόχων που θα μπορούσαν να εισαγάγουν ρητά περιεχόμενο σχετικό με τους ωκεανούς το κάνουν. Στο αγγλικό πρόγραμμα σπουδών απουσιάζουν οι λέξεις «παράκτιος» και «θαλάσσιος».[2]

Η απουσία του ωκεανού από τα ευρωπαϊκά αναλυτικά προγράμματα σπουδών είναι μόνο ένα παράδειγμα: **αυτή η “χερσαία προκατάληψη” χαρακτηρίζει συνολικά το εκπαιδευτικό σύστημα, όπου τα σχετικά θέματα λείπουν από τα σχολικά εγχειρίδια, τις αξιολογήσεις και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών**, δημιουργώντας εξάρτηση από φορείς μη τυπικής εκπαίδευσης και από εκπαιδευτικούς που διαθέτουν ελάχιστη συστημική υποστήριξη.[3] Είναι σημαντικό ότι αυτό το “μη ορατό” θέμα αφορά όλα τα υδάτινα οικοσυστήματα. Τα συστήματα γλυκού νερού και οι υγρότοποι παραβλέπονται εξίσου, παρά τον κρίσιμο ρόλο τους στην παγκόσμια οικολογία.

Μαθητές του LikeMySea κατά τη διάρκεια συνεδρίας κολύμβησης με αναπνευστήρα για την καταγραφή παρατηρήσεων στην πλατφόρμα Επιστήμης των Πολιτών MINKA

1 Atkinson M., Wenman C., Zachary C. 2022. Ocean Literacy in Wales: Headline Findings Report. NRW Evidence Report. Report No: 633, 53 pp, Natural Resources Wales, Bangor

2 Feldkamp, N. 2026. Ocean Literacy in French School Curricula. University essay from Göteborgs universitet. https://www.essays.se/essay/d2a566c4c8/

3 BlueLightS. (2026). The Framework for Strengthening Blue Education.

Γιατί έχει σημασία η Γαλάζια Εκπαίδευση

Το μπλε (υδάτινο) και το πράσινο (χερσαίο) περιβάλλον είναι άρρηκτα συνδεδεμένα. Δεν μπορούμε να κατανοήσουμε πλήρως το ένα χωρίς να κατανοήσουμε το άλλο, αλλά τα οφέλη μιας ολιστικής προσέγγισης που βασίζεται στη φύση εκτείνονται πολύ πέρα από τον περιβαλλοντικό γραμματισμό.

Υγεία και ευημερία: Όλο και περισσότερα στοιχεία δείχνουν ότι η επαφή με τη φύση έχει θετικό αντίκτυπο στη σωματική και ψυχική υγεία και ευημερία των παιδιών[4] και μπορεί να βοηθήσει στη μετατροπή του "οικολογικού άγχους" σε οικολογική δράση. Από τις λιμνούλες στο δάσος έως τον ωκεανό, τα υδάτινα οικοσυστήματα αποτελούν συναρπαστικά εκπαιδευτικά μέσα για να μάθουν μαθητές & μαθήτριες για τη φύση που βρίσκεται ακριβώς έξω από την πόρτα τους.

Κοινωνική ισότητα: Έχει αποδειχθεί ότι η εκπαίδευση που βασίζεται στη φύση βελτιώνει την ποιότητα ζωής και τις δεξιότητες STEM (Επιστήμη, Τεχνολογία, Μηχανική και Μαθηματικά) των παιδιών από μειονεκτούντα περιβάλλοντα, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση των συστημικών εκπαιδευτικών ανισοτήτων.[5]

Οικονομικές ευκαιρίες: Μια ακμάζουσα γαλάζια οικονομία χρειάζεται εργατικό δυναμικό με κατάρτιση στη βιωσιμότητα, δημιουργώντας νέες επαγγελματικές ευκαιρίες στους τομείς της προστασίας της φύσης, της έρευνας, του τουρισμού και αλλού.

Στρατηγικοί στόχοι πολιτικής: Η Γαλάζια Εκπαίδευση είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη βασικών στόχων πολιτικής της ΕΕ, όπως το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τους Ωκεανούς. Μπορεί επίσης να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων του Στρατηγικού Σχεδίου STEM της ΕΕ, συνδέοντας τα σχολεία με φορείς που μπορούν να τα υποστηρίξουν. Επιπλέον, αξιοποιώντας ελκυστικές δραστηριότητες με βάση την κοινότητα μπορεί να προσελκύσει μαθητές/τριες που ενδέχεται να μη θεωρούν ότι τους αφορά η παραδοσιακή εκπαίδευση STEM.

Υγιή "γαλάζια" οικοσυστήματα και μια ακμάζουσα, ενδυναμωμένη κοινωνία αποτελούν τις δύο όψεις του ίδιου νομίσματος.

Συνεδρία του ICM-CSIC για εκπαιδευτικούς από αγροτικά σχολεία της περιοχής L'Empordà, στην Καταλονία.

4 Soyez-Lozac'h, B., Gottsmann, L., & Fuchs, J. (2024). L'expérience vécue pour penser un autre rapport à la nature ? HAL science.
5 Sprague, N., Berrigan, D., & Ekenga, C.C. (2020). An Analysis of the Educational and Health-Related Benefits of Nature-Based Environmental Education in Low-Income Black and Hispanic Children. Health Equity, 4(1). doi:10.1089/heq.2019.0118.

BlueLightS ProBleu SHORE

Από το σχολείο στο σύστημα

Αυτά τα ενημερωτικά άρθρα χαράσσουν μια πορεία από αποτελεσματικές πρακτικές στην τάξη, τόσο μέσω των δομών διακυβέρνησης και υποστήριξης που απαιτούνται για τη διατήρησή τους, όσο και μέσα από τις πολιτικές και τα συστημικά πλαίσια που χρειάζονται για την ενσωμάτωση της Γαλάζιας Εκπαίδευσης στην κύρια εκπαιδευτική πρακτική.

1. Το πρώτο ενημερωτικό άρθρο προσδιορίζει τα βασικά συστατικά της επιτυχημένης εκπαιδευτικής πρακτικής στην τάξη, αντλώντας στοιχεία από την ποικιλομορφία των projects “Blue Challenges” που χρηματοδοτήθηκαν από τα τρία έργα, καθώς και από τις εμπειρίες των μελών του Δικτύου Ευρωπαϊκών Γαλάζιων Σχολείων (NEBS). Αναδεικνύει την ανοικτή σχολική προσέγγιση, την πρωτοβουλία των μαθητών και τις διεπιστημονικές προσεγγίσεις, ώστε η Γαλάζια Εκπαίδευση να είναι ελκυστική, συναφής και μετασχηματιστική. Παρέχει συστάσεις για την αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού της Γαλάζιας Εκπαίδευσης, τη διασφάλιση της συμπερίληψης ώστε να ωφελούνται μαθητές & μαθήτριες και τη σύνδεση των παγκόσμιων προκλήσεων με την καθημερινότητα και τοπική πραγματικοτητα.
2. Το δεύτερο ενημερωτικό άρθρο επικεντρώνεται **στα συστήματα υποστήριξης** που χρειάζονται για να αναπτυχθεί η Γαλάζια Εκπαίδευση. Εξετάζει πώς ο συντονισμός, η τεχνογνωσία, οι πόροι και η επαγγελματική ανάπτυξη, με την υποστήριξη αποτελεσματικής διακυβέρνησης, μπορούν να βοηθήσουν τα έργα να αναπτυχθούν, να διατηρηθούν και να εξελιχθούν από μεμονωμένες πρωτοβουλίες σε συνδεδεμένες και επεκτάσιμες προσεγγίσεις.
3. Το τρίτο ενημερωτικό άρθρο εξετάζει τη **μακροπρόθεσμη ενσωμάτωση της Γαλάζιας Εκπαίδευσης στα εκπαιδευτικά συστήματα.** Μελετά τον ρόλο του σχεδιασμού των προγραμμάτων σπουδών, των πλαισίων πολιτικής, της υποστήριξης των εκπαιδευτικών και των θεσμικών δομών, αξιοποιώντας το Πλαίσιο του προγράμματος BlueLightS για να προσφέρει πρακτική καθοδήγηση σχετικά με την ενσωμάτωση της Γαλάζιας Εκπαίδευσης στα εθνικά προγράμματα σπουδών και στις πολιτικές, καθώς και την προσέγγιση μαθητών/τριών σε μεγάλη κλίμακα και σε διαφορετικά πλαίσια.

ΓΙΝΕΤΕ ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ BLUE EDUCATION ΓΙΑ ΝΕΑ, ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ!

Μαθητές του LikeMySea κατά τη διάρκεια της συνεδρίας τους στη Βαρκελώνη με την ομάδα του Institut de Ciències del Mar (ICM-CSIC)

Επαφές

BlueLightS Project SHORE Community ProBleu

Funded by the European Union

Οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται ανήκουν αποκλειστικά στον/στους συγγραφέα/-ες και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις της ΕΕ ή της CINEA. Ούτε η ΕΕ ούτε η CINEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για αυτές.